

Naročnina mesečno  
25 Din, za inozem-  
stvo 40 Din — ne-  
deljska izdaja ce-  
loletno 120 Din, za  
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v  
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba  
2050 — nočna 2496, 2494 in 2050

# SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-  
ljana št. 10,650 in  
10,349 za inzerate;  
Sarajevo št. 7563,  
Zagreb št. 39,011,  
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-  
jeva h, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen  
ponedeljka in dneva po prazniku

## Nujna gospodarska potreba

Naša javnost se gotovo še spominja, ko-  
liko borbe je bilo treba, da smo prišli do  
končno veljavne trase za železniško zvezo  
Slovenije z morjem. Ob tej priliki lahko re-  
čemo, da bi bilo bolj umestno, da bi se velik  
del notranjega truda, naporov in dela posvetil  
sedaj intenzivnemu delu, da čimprej pridemo  
do izvršitve te železniške proge.

Mislimo, da nam ni treba še poudarjati  
velikega pomena najkrajše železniške zveze  
naših krajev z morjem. Vsako leto plačujemo  
milijone za prevoz našega blaga po tujih že-  
leznih. Tvoja pristanišča živijo od našega iz-  
voza in uvoza. Strokovnjaki so izračunali, da  
izgubimo letno približno 800 milijonov Din,  
kateri denar bi lahko ves ostal doma in obo-  
gatil naše gospodarstvo. Saj moramo že itak  
v obliki dividend letno plačevati do 100 mi-  
lijonov Din delničarjem industrijskih podjetij  
v inozemstvu. To seveda obremenjuje izredno  
našo plačilno bilanco, zlasti še, če pomislimo,  
kako potreben nam je vsak denar, saj smo  
vendar razmeroma neobogata pokrajina.

Akcija za zgradbo železniške proge je  
prišla do najvažnejšega vprašanja, to je, do  
financiranja zgradbe te železnice. Kako zelo  
nam je ta železniška zveza potrebna, vidimo  
tudi iz dejstva, da je pripravljen za njeno  
zgradbo doprinesiti večje žrtve tudi privatni  
kapital naših krajev. V prvi vrsti bi seveda  
morala država izvršiti to gradbo, toda vemo,  
da ima država še mnogo drugih potreb in da  
nam v bližnji bodočnosti ni računati s to  
gradbo, ker spada železniška zveza Slovenije  
z morjem šele v drugi del gradbenega načrta  
za naše železnice. Pač pa bo morala tudi dr-  
žava prispevati, ker je razumljivo, da je tako  
veliko javno delo težko izvršiti brez velikih  
sredstev. Na zadnjem sestanku akcijskega od-  
bora je prišlo mnogo koristnih predlogov gle-  
de izvedbe financiranja zgradbe te proge.  
Predvsem moramo podčrtati važnost izjave  
zastopnikov Pokojninskega zavoda v Ljublja-  
ni, ki je pripravljen, zavečajoč se, da mora  
prispevati k velikim gospodarskim potrebam  
krajev, od koder mu prihaja denar, staviti  
znatna sredstva na razpolago za gradbo te  
proge.

Podčrtati pa moramo nadalje tudi pred-  
log, da se naj pritegne k sodelovanju vseh  
kompetentnih faktorjev tudi Državna hipotek-  
arna banka. Kakor znano, je banka doslej  
dobila iz naših krajev po cenniti strokovnja-  
kov nad 100 milj. Din popularnega denarja, pa  
doslej niti četrtine tega denarja ni zopet sta-  
vila našemu gospodarstvu na razpolago. Mne-  
nja smo, da je dolžnost Državne hipotekarne  
banke, oplojati z dobljenim denarjem zopet  
one pokrajine, od koder je denar prišel. Iz-  
med državnih denarnih zavodov se Državna  
hipotekarna banka najbolj peča z dolgoročni-  
m kreditom in bi bilo umestno, da prispeva  
k zgradbi te velevažne železnice.

Podoben slučaj je tudi s Pošto hranil-  
nico. Ogromna večina zbrane denarja pri-  
haja Poštni hranilnici iz Zagreba, Ljubljane in  
Sarajeva, kjer smo imeli že pred vojno razvit  
poštočepkovni promet. Vpoštevat je tudi tre-  
ba, da bi bil poštočepkovni promet v Srbiji  
 uveden komaj pred kakimi šestimi leti. Tudi  
Poštna hranilnica bi lahko v večji meri prispe-  
vala za naše potrebe in se ji zdaj nudi ugodna  
prilika, da prispeva na pomoč celi akciji z  
znatnejšimi zneski. Ob tej priliki ponavljamo  
zopet staro zahtevo naših gospodarstev, pa  
tudi zagrebških, da dobe primerno zastopstvo  
v upravi Poštnih hranilnic, v kateri sede se-  
daj samo zastopniki belgrajškega gospodar-  
stva.

Hvalevredno je, da se privatna iniciativa  
tako zavzema, da zbere skupaj potrebna sred-  
stva za zgradbo velevažne železniške proge.  
Ravno to dejstvo pa tudi dokazuje, kako sili  
nujna potreba naše gospodarje, da sami spravi-  
jo skupaj potrebna sredstva. Zlasti, če še  
pomislimo, da je potrebnih za zgradbo želez-  
nice komaj 250 milj. Din. To je vsota, katero  
bi tako gospodarstvo savske kakor dravske  
banovine že lahko spravilo skupaj, zlasti, ker  
imamo v Ljubljani, še bolj pa v Zagrebu, to-  
liko velikih in močnih denarnih zavodov.

### Za izvoz prešičev

Belgrad, 18. dec. AA. Minister za poljedel-  
stvo je interveniral preko ministra zunanjih zadev  
z dopisom grški vladi, naj dovoli nemoten uvoz  
v Grčijo svinj iz neokuženih krajev. Prepoved in  
omejenost uvoza naj bi grška vlada izvedla točno  
po odredbah pogodbe o živinskih boleznih, ki se  
nabujajo v veterinarski kohenciji, ki je predvi-  
dena z Grčijo. Ker je v južnih krajih do 150.000  
svinj, godnih za klanje, obstoji potreba, da se čim  
prej eksportirajo.

Belgrad, 18. dec. m. V preteklem mesecu  
smo izvozili 50 vagonov pitanih svinj. Največ v  
Madjarsko in v Solun.

## Teror fašistične čeke v Italiji

Polom akcije za znižanje cen

Pariz, 18. decembra. »Italia«, glasilo italijan-  
ske emigracije, piše v svoji 40. številki od 18. t. m.  
o položaju v Italiji sledeče:

»Tako zvana OVRA (Organizzazione Volontaria  
Repressione Antifascismo) ali fašistična Čeka, ki jo  
je režim letos izpremenil v uradno institucijo, po-  
drejeno ministrstvu notranjih zadev, deluje z vso  
paro. OVRA je svojčas, ko je bila še neoficijalna  
tajna institucija, spravila s sveta poslanca Ma-  
teottija in bivšega ministra Amendola. zdaj pa polni  
ječe z italijanskimi intelektualci, profesorji, in-  
ženerji in advokati, ki niso nišesar dru-  
gega zagrešili kakor da so znani kot idejni nasprot-  
niki fašistične diktature. OVRA je dala zapreti  
inteligente, ne da bi pustila obvestiti javnost z eno  
samo besedo, dokler ni bila vlada zaradi ogorčenja,  
ki so ga povzročile govorice po vsej Italiji in ino-  
zemstvu, primorana 3. decembra izdati komunik-  
e, v katerem priznava aretacijo 28 intelektualcev in  
sicer po imenih, trdeč, da so pripadali antifašis-  
tični zari in da jih bo sodil Tribunale Speciale.

V resnici nihče izmed imenovanih ni pripadal  
nobeni zari in se ni nihče aktivno udeleževal  
kakšne protifašistične akcije. To so vse samo zna-  
čajni možje, ki so sredi terora, ovadstva in kleče-  
plazstva ohranili svoje poštenje, moralno dostojan-  
stvo in pogum ter se niso ponižali do tega, da bi  
fašistično tiranijo priznali ali ji celo peli hvalo —  
niso se pa dejansko zarihtili proti njej. Vsi so tudi  
priznali, da so proti fašizmu. Med njimi je tudi  
60letna gospe de Bosio, Američanka, vdova po  
pesniku de Bosio, ki je imela v Rimu sloveč lite-  
rarni salon, v katerem so se zbirali najboljši ita-  
lijski literati, znanstveniki in umetniki.

Največje ogorčenje pa je bila vzbudila areta-  
cija univerzitetnega profesorja filozofa Jožefa Ren-  
sija, o katerem je znano, da se nikoli ni bavil  
s politiko. OVRA, ki ji je bilo to javno ogorčenje  
neprijetno, je z najgršimi sredstvi pritiskala na  
njegovo ženo in hčer, naj bi vplivale na profesorja,  
da se javno odpove svojem antifašističnemu mi-  
sljenju, kar je tudi v javnem pismu storil, na kar  
so ga izpustili. Število ostalih aretirancev pa ni  
28, ampak gre v več stotin; tisti, ki jih je fašistična  
Čeka priznala, so samo najuglednejši med njimi.  
Med njimi je razen gospe Bosio najbolj znan pro-  
fesor Mario Vinciguerra, ki je svojčas ure-  
jeval veliki žurnal »Il Mondo«.

Glavni »zločin«, ki se aretirancem očita, je  
bilo razširjanje tajnega lističa »Alleanza nazionale  
per la libertà«. Ta listič — ako so ga imenovani res  
razširjali — je zelo nedolžen in se sklicuje na mo-  
narhijo, katero pozivlja, naj svojo odgovornost loči  
od odgovornosti fašizma in vzpostavi demokratično  
ustavo. Že to dokazuje, da aretirani intelektualci  
niso bili člani antifašistične organizacije, ki ima  
namen fašizem zrušiti siloma, ker je ta organizacija,  
ki ima svojo centralo v francoski metropoli, princi-  
pielno proti kralju in savojski dinastiji.

Kar se tiče »obrekovanja režima«, ki ga ko-  
muniste policije aretirancem očita, se je omejevalo  
na to, da imenovani tajni listič kritizira italijanski  
budžet.

Kampanja fašizma za znižanje cen najemnine  
in življenjskih potrebščin nima pokazati zadovolji-  
vih rezultatov. Represalije proti hišnim posestni-  
kom imajo dosedaj samo ta uspeh, da hišni po-  
sestniki ne bodo več svojega denarja nalagali v  
nove zgradbe, kar bo imelo za posledico samo brez-  
poselnost in pomanjkanje stanovanj. Da se hišni  
posestniki niso ustrašili groženj režima, dokazuje  
shod hišnih posestnikov, ki se je vršil 16. t. m. v  
Milanu v Teatro lirico (o katerem javno piše, o tudi  
fašistični listi. — Opomba uredništva!) in na ka-  
terem so zborovalci ljuto napadli zastopnike tiska,  
tako da so le-ti korporativno zapustili zborovanje.  
Pa tudi trgovci, posebno mali in srednji, se ne  
vdajo, upravičeno poudarjajoč, da svojih cen ne  
morejo znižati, ako se ne znižajo istočasno cene v  
vseh produktivnih panogah, na kar pa seveda ni  
misliti, ako se ne izboljša gospodarsko stanje Ita-  
lije sploh. Med tem pa životarijo delavci z reduci-

ranimi plačili, ki so danes najnižje na svetu, ka-  
kor je izračunal Mednarodni delovni urad v Wa-  
shingtonu. Najhuje so prizadeti poljedelski delav-  
ci, ki zaslužijo pri 30 urnem (reduciranem) delu  
na teden 1 liro 20 cent.

Kar se tiče trgovine, so prisilne odredbe in  
grožnje povzročile dozdaj le to, da se prodaja in  
produkcija omejuje in zastaja in da veliki trgovci  
posiljajo svoje blago v ogromnih množinah na fran-  
coski trg.

Nadaljujejo se bankroti bank. Tako n. pr.  
zaznamuje 24. november fallissement bank treh  
bank: Credito Veneto v Padovi, Credito Polesano v  
Rovignu in banke »della Venezia Giulia« s pasivo  
12 milijonov, ki je upropastila zlasti veliko kmet-  
skega ljudstva v Istri. Bankrotirala je tudi ena  
največjih piemontskih vinskih zadrug, tako zvana  
»Mirafiori«.

Najnovjšega datuma pa je falliment Zadrug-  
ne zveze v Gorici. Izguba znaša 3 milijone lir.  
Bankrot Zadrugne zveze je posledica imenovanja  
znanega fašista Cacceseja za predsednika. Caccese  
je imel Zadrugo zvezo »sanitirati«, v resnici pa je  
to cvetočo podjetje v enem letu spravil na boben.  
Iz Rima došli ministerialni komisar je po odstopu  
Cacceseja zdaj likvidiral tako »Zadrugo zvezo«  
kakor mirnako čevljarstvo zadrugo »Adria« in  
»Zvezo soških mlekarov« v Trstu. V Zvezi je bilo  
včlanjenih 190 slovenskih zadrug in sicer 60 de-  
narnih in 122 pridobitnih, pod Caccesejem so pa  
pristopile k Zvezi še furianske zadruge, ki pa niso  
princele nič denarja. Tako so po tej likvidaciji  
prizadeli tako Slovenci kakor Italijani, kar seveda  
ne povečuje simpatij do fašističnega režima, ki je  
upropastil vse primorsko zadrugništvo. Ker je to  
dejstvo režimu jako neljubo, ga fašistični tisk do  
danes zamlčuje.

Turin, 18. decembra. m. Tovarni avtomobilov  
»Fiat« in »Lancia« sta znižali delovni čas in delata  
le dva do tri dni tedensko.

## Španski politiki za parlament

Podrobnosti o revolucionarnem gibanju — Sestavila se je že  
začasna republikanska vlada

Pariz, 18. dec. kk. Ves promet med Španijo  
»Francijo, tudi telefonski je zopet normalen,  
vendar je kontrola poštnih listov in carinska kon-  
trola zelo ostra. Še vedno niso pripuščeni v Špa-  
nijo nobeni francoski listi. Po vesteh francoskih  
listov traja v mnogih mestih generalna stavka  
dalje. V Alizante so stavkujoči prevrnili dva pra-  
zna vlaka in s tem popolnoma zaželeli kolodvor. V  
Valenciji so bili pri spopadih ubiti trije policisti,  
v Saragosi pa celo deset. V Barceloni je bilo are-  
tiranih mnogo delavcev.

V Madridu je bila včeraj zvečer politična  
konferenca, katere so se udeležili bivši konser-  
vativni minister Sanchez Guerra, Barmain, Burgos,  
Mazo, bivši liberalni minister Villa Nuero in bivši  
predsednik poslanske zbornice Alvarez. Sprejeli  
so sklep, s katerim izjavljajo, da more edino skli-  
canje ustavotvorne narodne skupščine prinesiti za-  
dovoljivo rešitev.

»Petit Journal« poroča, da je prišlo prej,  
preden so uporniški letalski častniki zbežali na  
Portugalsko, do resnega spora med majorjem Fran-  
com in generalom Llanom. Bilo je pripravljenih že

več letal z bombami in je Franco brezpogojno za-  
hteval, da je treba bombardirati vsaj kraljevski  
grad in madridske vojašnice. General pa se je  
proti temu branil, češ da občinstvo premalo pod-  
pira revolucijo.

»Francis de Bordeaux« poroča, da so revo-  
lucionarji že sestavili provizorično vlado, v kateri  
bi bil ministrski predsednik Zamora, notranji mi-  
nister Maura, vojni minister Azana, zunanji mi-  
nister Lerroux, finančni minister pa Aizornoz.

Madrid, 18. dec. kk. Izdana je bila vladna  
nota, ki pravi, da kaže položaj stavke na deželi  
tendenco k zboljšanju. Do večjih spopadov je pri-  
šlo v nekaterih krajih province Alizante, tako po-  
seben v kraju Elche, kjer je revolucionarji odbor  
izklical republiko, kar pa je vladna nota zamlčala.  
V Callosi so napadli orožniško vojašnico, pri čem-  
er je bil en napadalec ubit. Vstaši so zasedli  
poštni, brzojavni in telefonski urad. Pri Noveldi v  
Andaluziji so raztrgali železniško progo. Divizijski  
general Riquelme v Alizantu in general Villa  
Brilli iz Burgosa sta bila aretirana in odpeljana v  
madridske vojaške ječe, ker sta se udeležila revo-  
lucije.

## Briand o svoji mirovni politiki

Francija dežela prava, napredovanja in miru

Pariz, 18. dec. kk. Zunanji minister Briand  
je izjavil včeraj na nekem banketu, da bo kljub  
vsem napadom, kritikam in obrekovanjem nepre-  
stano nadaljeval svoje delovanje za mir, kateremu  
je posvetil svoje življenje. Prepričan je, da je ne-  
gova mirovna politika edino pravilna in častna za  
Francijo. Francijo spoštuje svet in ljudi kot de-  
želo revolucije in človečanskega prava, napredo-  
vanja in miru. Politika miru pa ne pomeni, da bi  
se smela odpraviti vsaka skrb za zavarovanje de-

žele. Treba je ukreniti vse potrebno, da bo Fran-  
cija vedno v dobrem obrambnem stanju proti vsa-  
kršnemu napadu. Briand ima mirno vest, da je te  
odredbe previdnosti izvršil v zadostni meri. Ni ni-  
kakšen apostol miru za vsako ceno, kljub temu,  
da bo do zadnjega diha deloval za mir. Vojna je  
najhuji bič za človeštvo. Društvo narodov daje s  
svojimi intervencijami spornim strankam možnost  
za mirno premišljevanje, preden se otvorijo so-  
vražnosti.

## Dr. Curtius o vzhodni politiki

Nemški zunanji minister slovesno poudarja »Drang nach Osten«

Berlin, 17. decembra. d. Danes se je vrnil  
dr. Curtius iz potovanja po vzhodni Prusiji ter  
takoj sporočil kabinetu vtise, ki jih je prinesel s  
seboj iz »od domovine odcepljene neme dežele«.  
Pri sprejemu domovinarjev je izjavjal iste misli, ki  
jih je izrazil v svojem govoru v Königsbergu, nam-  
reč, da bo Nemčija pristajala na vsak način zahte-  
vati revizijo svojih reparacijskih dajatev. Nadalje  
je ugotovil, da je Nemčija danes med vsemi drža-  
vami najbolj ogrožena zemlja in da se mora zato  
dovoliti, da se oborožuje in brani svoje meje. Naj-  
važnejša točka njegovega govora se tiče vzhodne  
meje. Nemčija mora imeti svoje oči obrnjene proti  
vzhodu. To resnico je že uvidel rajni Stresemann  
in jo uvidevalo vedno širši krog mednarodnih po-  
litikov. Njegovo potovanje v vzhodno Prusijo je

imelo predvsem namen, obrniti pozornost ino-  
zemskih držav na dejstvo, da bo odslej nemška država  
s podvojeno silo stremela za tem, da se popravijo  
krivice meje, ki jih je zapisal v meso nemškega  
naroda nesrečni versajski mir.

Tukaj bivaajoči inozemski krogi se s čudom  
povprašujejo, kakšni razlogi so vodili nemškega  
zunanjega ministra, da je ravno v tem trenutku  
čutil potrebo, da tako brutalno objasni nemške  
težnje proti vzhodu. Nekateri celo sumijo, da je na-  
stop nove vlade v Franciji zopet epogumil eni del  
nemških politikov, ki stojijo pod vplivom naciona-  
lističnega pokreta. Ni verjetno, kakor trdijo neka-  
teri dopisniki inozemskih listov, da je dr. Curtius  
hotel namigniti na možnost intimnejšega sodelo-  
vanja med Nemčijo in sovjetsko Rusijo

## Znižanje cen kruha

Ljubljana, 18. dec. AA. V ponedeljek dne 15.  
decembra popoldne se je pri kr. banki upravi vr-  
šila anketa glede znižanja cen kruha. Anketo je  
otvoril g. ban dr. Marušič, prisostvovali pa so ji  
gospod pomočnik bana, uradniki pristojnih oddel-  
kov kr. banke uprave ter zastopniki mestnega na-  
čelstva, Zbornice za trgovino, obrt in industrijo,  
Delavske zbornice, Kmetijske družbe in pekovske  
zadruge v Ljubljani. Anketa se je bavila zlasti z  
nesoglasjem, ki se opaža v razmerju med cenami  
moke in ceno kruha. Potem ko je bil podan obšir-  
en referat o sedanjem stanju navedenih cen v  
banovini, se je razvila živahna, toda stvarna dis-  
kusija o vseh tozadevnih vprašanjih. V poteku de-  
bate je prevladovalo mnenje, da so s strani pristoj-  
nega oblastva potrebni takojšnji ukrepi v cilju  
ublažitve obstoječih nesoglasij med prej označe-  
nimi cenami.

## Poziv našim trgovcem

Belgrad, 18. dec. AA. Ker kažejo Ameri-  
kanci zanimanje samo za one inozemske izvoznike,  
ki jim pokažejo vzorce in predložijo cenike, spo-  
roča naš zavod za pospeševanje znanje trgovine  
vsem interesentom, naj pošljejo vzorce in cenike  
v Newyork. Tam že obstoja jugoslovanski  
izvozni urad s stalno izlobo vzorcev blaga. Brez  
vzorcev in cenikov je vsako poslovanje z ameri-  
škimi uvozniki izključeno. Naeov urada je Yugo-  
slav trade information office, 48 West-end Street,

## Zavarovanje delavcev

Belgrad, 18. dec. AA. Na inicijativo ministrstva  
za socialno politiko in narodno zdravje bo 20. t. m.  
v Belgradu konferenca gospodarskih zbornic, na  
kateri pride v debato novi načrt zakona o zava-  
rovanju delavcev, ki ga je izdelalo ministrstvo za  
socialno politiko in narodno zdravje.

## Boljši časi za izvoz lesa

Belgrad, 18. dec. m. Na italijanskem trgu se  
kaže večje zanimanje za naš les. Ruski dumping je  
v prvem času vplival škodljivo, toda ruski les ne  
odgovarja potrebam italijanskega trga. Zato je  
oslabel interes za ruski les. Tudi v Španiji se je  
povečalo zanimanje za naš lesni trg. Povsem tem  
je lesna kriza že nehala in se pričakuje, da bo iz-  
voz v prvih mesecih prihodnjega leta dosegel čim-  
boljše rezultate.

## Povečanje kolodvorov

Belgrad, 18. dec. AA. Glede na zahteve go-  
spodarskih organizacij je ministrstvo za promet  
sklenilo izvršiti program popravil železniških  
uredb. Tako se bodo znatno razširile postaje v Bel-  
gradu, Zagrebu, Ljubljani, Skoplju in Nišu. Vrh  
tega hoče ministrstvo na vseh večjih postajah  
zgraditi tovrstne kolodvore.

## Izvoz perutnine naraste

Belgrad, 18. dec. AA. Po točnih podatkih na-  
ših izvoznikov družb je izvoz perutnine iz naše  
države letos tako naraste, da bo za več kot 200%  
večji od lanskega. V zadnjih 5 letih je bil izvoz pe-  
rutnine sledeči: Leto 1926. 1363 ton za 20,7 milio-  
nov Din, leto 1927. 2322 ton za 33,4 milj. Din, leto  
1928. 2377 ton za 38,5 milj. Din, leto 1929. 2829  
ton za 43,9 milj. Din, leto 1930. v prvih dovetih  
mesecih 5292 ton za 73,7 milijonov Din.

## Kam teče naša kri

Zagreb, 18. dec. AA. Po statistiki, sestavljeni v izseljeniški komisarijatu v Zagrebu, se je izselilo iz naše kraljevine v tretjem trimesečju letošnjega leta:

1. v prekomorske dežele 3210 ljudi. Skupno število izseljencev (11.106) v razdobju od 1. jan. do konca septembra 1930 se je za 2494 ali za 18% zmanjšalo napram istemu razdobju lanskega leta.

V tem trimesečju se je največ izselilo iz Savske banovine in sicer 1027 oseb, nato iz Dunavske (688), Dravske (626), Primorske (389), Vardarske (200), Zetske (176), Vrbanske (43), Drinske (37), Moravske (13) in s teritorija mesta Beograda (61).

Po poklicu je bilo 1293 (ali 50% vseh odraslih) poljedelcev, 636 kvalificiranih in 502 nekvalificiranih delavcev, 176 pripadnikov svobodnih poklicev in 608 članov rodbin, ki ne zaslužio.

### Naiveč v Ameriko

Največ jih je odšlo v USA in sicer 1671 (večinoma taki, ki so prišli na daljši ali krajši obisk, pa se spet vračajo v Ameriko), nato v Argentino (822), v Kanado (397), Urugvaj (123), Brazilijo (55), Avstralijo (49), Čile (35), Novo Zelandijo (34) in druge dežele (44).

Od 1. januarja do konca septembra t. l. je odpotovalo v USA 3391 oseb (lani v istem razdobju 3577), v Argentino 3689 (4501), v Kanado 2564 (3652), v Urugvaj 757 (797) v Brazilijo 251 (462), v Avstralijo 135 (137), v Čile 133 (184), na Novo Zelandijo 77 (53) itd. Torej je do konca septembra t. l. število naših izseljencev padlo v glavnem v Kanadi (za 1088 oseb), Argentini (za 812), Braziliji (211), USA (186), Čile (51), Urugvaju (40) itd.

Z naprej plačano karto (»prepaid ticket«) je odpotovalo v tretjem trimesečju 1581 oseb, od 1. januarja do konca septembra t. l. pa 3454 oseb.

### Nazaj v domovino

Vsega skupaj se je vrnilo iz prekomorskih držav v tretjem trimesečju, za stalno ali na obisk 2100 oseb nasproti 1660 v istem trimesečju lanskega leta, ter je tako skupno število povratnikov za razdobje od 1. januarja do konca septembra t. l. naraslo na 5040 nasproti 4401 v istem razdobju lanskega leta.

### V Evropo

2. V evropske države je odšlo za zaslužkom v tem trimesečju 5456 oseb, med njimi v Francijo 3630 (s posredovanjem francoske generalne družbe za priseljevanje: 2523), v Romunijo 264, Avstrijo 115, Češkoslovaško 75, Belgijo 67, Holandijo 45, Nemčijo 32, Luksemburg 25, Švico 12 itd.

Od 1. januarja do konca septembra t. l. je odpotovalo v evropske države vsega 20.080, med njimi v Francijo 11.096 (s posredovanjem francoske generalne družbe za priseljevanje 8812), v Nemčijo 2370 (s posredovanjem »Arbeiterzentrale« 2114), v Belgijo 1572, v Romunijo 825, v Avstrijo 524, CSR 473, Holandsko 363, Švico 159, Luksemburg 57 itd.

### Prekomorsko izseljevanje pada

Vzrok padanja števila prekomorskih izseljencev je v današnjem čedalje večjem zatvarjanju Kanade, ki je lani v tem trimesečju absorbirala za 1101 več naših izseljencev, medtem ko je danes že silno napredovala racionalizacija ne samo v industriji, nego tudi v poljedelstvu, kjer so zlasti takozvani stroji »Combine«, to je stroji, s katerimi se obnem žanje in veže v snope, nadomestili veliko število delavcev. Najbolj jasno ilustrira težak položaj za zaposlenost v Kanadi, ki je prizadel tudi naše izseljence, to ker morajo naši konzulati v Kanadi čedalje več naših izseljencev repatriirati in smemo reči, da se ena tretjina naših povratnikov iz Kanade repatriira.

Število izseljencev v Argentino in Avstralijo se je mnogo znižalo zaradi velike gospodarske krize, ki se je pojavila v teh deželah. Kriza pri prodaji kave v Braziliji stalno odvrta od izseljevanja v to državo.

Padanje števila izseljencev v USA je v veliki brezposelnosti, ki postaja vse bolj in bolj trajna, prav tako pa tudi v strožjem administrativnem izvajanju predpisov o priseljevanju, med katerimi je treba posebej omeniti zahtevo, ki se je te dni pojavila, da se mora namreč vsak priseljenec izkazati, da ima 1000 dolarjev. Značilno je, da zahteva »The American Federation of Labor«, da se za dobe sedanje brezposelnosti ne samo kar najstrože izvajajo dosednji predpisi o priseljevanju, nego da se ti predpisi še poostre.

### Porast evropske emigracije

Število evropskih izseljencev presega število prekomorskih v tem trimesečju za 2246 oseb. Torej absorbirajo evropske države najmanj za 50% več izseljencev nego prekomorske, in to dejstvo nas mora zadovoljiti, dokler nam ni moči preseči naše delovne sile zaposlitve doma, in sicer tem bolj, ker je večina izseljencev v Francijo šla na zagotovljeno delo in vrhu tega še brezplačno, kar pomeni vsakako veliko prednost nasproti izseljevanju v ostale države sveta. — (Izseljevanje v Francijo se ni vršilo po našem mnenju brezplačno, ker so morali izseljenci v obrokih, odtegnjenih od njihove plače, vrniti potne stroške, katere je podjetnik samo naprej plačal. — Op. ured.)

V Nemčiji, kamor je na leto odšlo do 2000 naših poljskih delavcev, zahtevajo delavske organizacije in vsa javnost glede na čedalje večjo brezposelnost, da se prepove vsaj sezonsko priseljevanje poljskih delavcev, češ da bi bilo greh, če bi se pri treh milijonih domačih brezposelnih delavcev spustil v državo makar samo eden tujec.

Število naših izseljencev v druge evropske države je jako neznatno, ker so se te države z raznimi ukrepi znale malone hermetično zapreti pred inozemskimi delavci zaradi rastoče brezposelnosti lastnega delavstva.

Za izseljeniški komisariat kraljevine Jugoslavije:

dr. Aranički.

# Anglija in vzhodna Evropa

## Kako gleda Anglija na poljski koridor — Na vzhodu manjka pravega ravnotežja — Vpliv nemške propagande

London, 17. dec. (Od našega poročevalca.)

Moji bivši profesor mednarodnega prava McNeil je svoje dni rekel, da štiri stvari označujejo angleško zunanjo politiko: 1. Anglija se počuti najbolj ugodno, če je sama na svojem otoku. 2. V Evropi mora vladati med državami ravnotežje. 3. Anglija sklepa zveze samo za gotov določen cilj in za gotovo dobo. 4. Angleška politika je dolgoročna, torej počasna in navidežno neodločna.

Iz teh vidikov bo treba presojati sodobno angleško politiko na vzhodnem delu Evrope. Brez ozira na svoje bivše zaveznike v svetovni vojni, ki je zanjo končana zadeva, in brez vsakega sovražnega čuta do svojih bivših sovražnikov so angleški praktični politiki opazili, da se nad vzhodno Evropo zbirajo oblaki, ki napovedujejo nevihte. Med Rusijo, Poljsko in Nemčijo ni pravega ravnotežja. Ta negotovost ovira angleška prizadevanja razširiti svojo trgovino po vzhodni Evropi. V svojem praktičnem opazovanju politične bodočnosti — in ne sedanjosti, kakor radi delajo drugi politiki — je angleški politik instinktivno čutil, da mu bo boljševidem delal največje težave. Glede tega so si danes vse stranke v Angliji edine. Razlika je samo v tem, da nekateri politiki naglašajo bolj blizu nevarnost boljševizma, drugi jo pa postavijo v daljnjo bodočnost. Nadalje ugotavlja Anglež, da tudi Poljska v obsegu, kakor obstoja, ni doprinesla veliko k ravnotežju, kakor bi ga Anglija rada. Razvoj njene industrije je ravnotako neprijeten Angliji ka-

kor porast sovjetske izvozne trgovine. Angleški politiki gledajo torej proti vzhodu z nezaupljivimi očmi. Vzhod se razvija v nepriilog Anglije.

Spričo tega se Angleži vprašujejo, kaj je treba storiti. Kako vpostaviti ravnotežje, kako odstraniti vse ovire nesporazumov in kako preprečiti, da se vzhod popolnoma ne izmuzne iz rok angleške trgovine. Politični krogi se s temi vprašanji bavijo intenzivno zadnji dve leti.

Na vzhodnem oddelku zunanjega ministrstva sedijo najbolj prebrani diplomati. Ljudje, ki so intimno znani s tamošnjimi priilikami. Tudi tajni oddelek ima v tem delu Evrope najbolj razvito službo. Na podlagi lastnih izkustev in poročil svojih inozemskih zastopnikov je zunanje ministrstvo postavilo kot začetno točko svoje politike napram vzhodu trditev, da niti Poljska niti Rusija nista narodno edini državi. V Rusiji kakor v Poljski živijo velike narodnostne manjšine, katerim se od kriva srce angleške politike. Ravno zato pa obe državi po angleškem mnenju še nista dosegli končnoveljavnost državne oblike. Na tem polju se je angleško mnenje znašlo z nemško tezo, ki istotako odklanja trajnost sedanjih vzhodnih meja. Nekateri so trdili, da je to uspeh nemške propagande. Resnica je le delna. Anglež je prišel do istega zaključka po svoji lastni poti.

Izhajajoč iz te predpostavke, se je zunanje ministrstvo vrglo na vprašanje, kako rešiti posamezne točke tega »zamotanega vzhodnega vprašanja«, to

je poljski koridor, razmerje med Poljsko in Litvo, narodnostna usoda Ukrajincev. Iznalo je zanimivo rešitev, na katero je namignil Garwin v zadnjem »Observerju«. Poljski koridor naj bi se vzela Poljski. Toda mesto, da bi se vrnil Nemčiji, naj se priključi vzhodni Prusiji. Slednja bi postala neodvisna, samostojna država, zvezana s Poljsko z mednarodnimi, političnimi in trgovskimi pogodbami. Ravno tako smatra gotov del angleških politikov za potrebno, da se misli na ustanovitev neodvisne ukrajinske države. Ker za enkrat ni mogoče v tem smislu delati med Ukrajinci in Sovjetski Rusiji, naj se začne pri Ukrajincih na Poljskem. Zunanje ministrstvo je celo takšno mednarodnopraven dokaz za svoje zahteve, češ takrat, ko se je ustanovila poljska republika, se ji je izročila Ukrajina samo za dobo 25 let.

Samo vprašanje, kaj bo k temu rekla Francija, ki zasleduje na vzhodu svoje lastne politične cilje, zadržuje fantazijo angleških politikov. Zato se pa tudi vedno bolj uveljavlja mnenje, da bo treba vsa nasprotstva na vzhodu rešiti ne v Varšavi ali v Moskvi, ali v Berlinu, ampak med Parizom in Londonom. Angleška politika in angleško javno mnenje stojita na velikem razpotju in prepričan sem, da se nagiblje teža v nepriilog Slovanstva in slovanskih držav. Tragično pri tem je, da ta razvoj ne potrebuje nikake opore od strani zelo aktivne nemške propagande.

## Vodena izjava nove franc. vlade

Stirje člani kabineta doslej pobegnili iz vlade — Steeg čaka na zaupnico

Pariz, 17. dec. Ministrski predsednik Steeg je imel govor. Izjavil je, da se ne smatra za upravičenega oddajati politične izjave, dokler ne dobi zaupnice od parlamenta.

Pariz, 18. dec. kk. Neposredno prej, preden se je sestala poslanska zbornica k odločilni seji, so nenadoma podali demisijo pokoninski minister Thomyre, državni podtajnik v notranjem ministru Coty, oba iz Tardieujeve skupine, in državni podtajnik kmetijskega ministrstva Cauty iz Marinove skupine, torej še preden je Steeg dobil svojo prvo zaupnico. Kabinet se je nemudoma sestal na kratko sejo, na kateri je sklenil, da se bo kljub temu predstavil poslanski zbornici. V Bourbonški palači je povzročila demisija treh ministrov, ki jih je preplasil Tardieu, ogromno senzacijo. Ko je predsednik zbornice Bouisson otvoril sejo, je bila dvorana popolnoma zasedena. Najprej se je Bouisson spomnil bolezni Poincarrea, nato pa je ministrski predsednik Steeg prečital kratko vladno izjavo. Nova vlada hoče zagotoviti normalno pot parlamentarnega režima, napredek in varnost demokracije v miru in pri delu. Glede Oustricovega škandala je izjavil, da se mora v politiki preprečiti vsako vmešavanje financ, ker to ogroža neodvisnost države, dostojanstvo uprave in čast ljudskih zastopnikov. Zato se mora ta zadeva popolnoma razčistiti. V zunanje političnem oziru pravi vladna izjava, da je celota vseh francoskih državljanov za mir, toda želja sama za to še ne zadostuje. Interesna nasprotstva, predsodki in čustveni momenti še vedno ločijo narode med seboj. Organska mednarodna organizacija na polju gospodarstva in morale, skupna in istočasna prizadevanja za uveljavljanje razodiseča glede varnosti in razorožitve bodo lahko nekada dne odpravila nesporazumljenja in jezo med narodi. To politiko sprave v Evropi hoče vlada nadaljevati z vztrajnostjo in čuječnostjo, ne iz strahu ali bojznosti, temveč ker je taka politika v svojem človeškem idealizmu najbolj realistična. Francija je pripravljena, nuditi drugim narodom svojo roko. Na polju gospodarske politike je potrebno boriti se proti rastoči mednarodni gospodarski krizi in neprestani draginji. Treba je preprečiti zlorabe spekulacije na borzah. Državni proračun se mora sprejeti pravočasno in v strogem ravnotežju. V socialni politiki in šolskem vprašanju ima vlada napreden program. Današnja naloga vlade je: mednarodni mir, zavarovanje in spoštovanje pogodb, svoboda za vse, zavarovanje javnega reda, moral-

nost v javnem življenju, čuječnost na finančnem polju, pomiritev duhov, sprava med vsemi ljudskimi zastopniki, ki še niso zatajili svojih demokratičnih idealov in zaupno poživljenje narodnega dela. Vladna izjava je sprejela desnica z mučnim molkom. Samo radikali in del srednjih strank so odobraval govor ministrskega predsednika. Komunistični poslanec Cachin je kot prvi govornik v debati očital vladi, da si je v svojem programu preveč izposodila od svojega predhodnika Tardieuja.

### Bančni kraki

Pariz, 17. dec. fr. Iz krogov tukašnje borze se poljuje vest, da je zveza pariških bankirjev poslala pravosodnemu ministru Cherouu protestno pismo radi njegove izjave, da se nahaja 188 bankirjev v sodniški preiskavi ter da jih je 31 že v preiskovalnem zaporu. Sindikat ugotavlja, da niti eden od njegovih 207 članov do sedaj ni bil aretiran ali zaprt.

Bančni kraki se nadaljujejo s strašno enakomernostjo. Včeraj je zaprla svoje prostore Komericielna banka v Verdunu. Vse knjigovodstvo pa je zaseglo državno pravdnstvo. Iz Toulouse poročajo, da je bil aretiran ravnatelj poljedelstva o-kreditne banke »Association Immobilière« radi poverb v znesku 2 milijonov frankov. Centrala in ena filialka sta nehali z uradovanem. Vse knjige so bile prenešene na državno tožilstvo. V Nizzi se je ugotovilo, da znaša primanjkilaj v Marsejski banki 1 milijon frankov. Iz Lyons piše, da je bil sinoci aretiran bankir Despeyroux, katerega pasive prekašajo 8 milijonov frankov. Proti njemu je bilo vloženih 140 pritožb.

Pariz, 18. dec. Doda je v Oustricovem škandalu obtoženih 181 bankirjev, od katerih se nahaja v zaporih 35.

V Oustricov bankerot je zapleten tudi ravnatelj »Association Mondiale Immobilière« v Rodezu blizu Montpelliera, Germain Costes, ki je osnoval Credit Foncier Agricole, katere akcije so brez vsake vrednosti. Na ta način si je priglajfual nad 2 milijona frankov.

Hudo je obremenjen tudi bivši poslanik v Rimu, René Besnard. Bil je juridični svetovalec Oustricove banke. Besnard je pre emal za 5 ali 6 juridičnih izvedenjskih mnenj (paperov) na leto 200.000 frankov. Bil je v zvezi z znanim italijanskim finančnikom in podpornikom fašističnih listov, avanturistom Gualinom.

Kompromitiran je tudi ravnatelj Banke de la France, Moret, ki je eskontirala 125 milijonov titlov Oustricove goljufive banke.

## Macdonald bi rad ustregel Indiji

Angleška vlada odločena ugoditi željam Indije

London, 18. dec. AA. Na banketu, ki ga je priredil maharadža iz Alvarja v proslavo svojega 27 letnega vladanja, je imel angleški ministrski predsednik Mac Donald važen govor o indijski konferenci. Mac Donald je poudaril, da se angleški parlament in angleška vlada popolnoma zavedata, kaj Indija zahteva in sta trdno odločena priznati Indiji vse, kar potrebuje. Indijci morajo čutili, da so sami gospodarji svoje usode, kar bo eno najslavnejših poglavljev v indijski zgodovini.

»Vi lahko pišete in govorite o vaših formu-

lah in zahtevate kar hočete,« je nadaljeval Mac Donald, »dokler pa ne bo vladna oblika odgovarjala geniju in potrebam ljudstva, ne bodo te formule nikoli primerne za Indijo. Ustav ne delajo filozofi. Ustave stvarjajo miselnost, izkustvo in zgodovina naroda. Mi bomo Indiji radi pomagali, da zgradi svojo ustavno arhitekturo, ki bo odgovarjala idealom in potrebam indijskega naroda.«

Maharadža iz Alvarja je v svojem odgovoru naglasil, da Indijci žele samovlado, ki naj v sestrski ljubezni deluje z Anglijo v skupno korist.

### Italijanske težave v Afriki

Rim, 18. dec. kk. V boju proti trdovratnim upornikom v Cirenajki je italijanska vlada najprej ustvarila koncentracijska taborišča, sedaj pa je po sklepu ministrskega sveta razlástila vse lastninske pravice glede posestev roda Senusijev in njihovih pristavev. Razlogi te odredbe navajajo kot splošno znano, da red Senusijev ne zasleduje samo verskih ciljev, temveč da predstavlja vojaško politično organizacijo, ki se je s svojimi zahtevami odkrito postavila proti državnim zakonom. Da se tej organizaciji odvzame gospodarski temelji, se imajo zapleniti tudi vsa posestva Senusijev ter se jim bo pustilo samo ono, kar jim je neobhodno potrebno za izvrševanje verskih dolžnosti.

Dunajska vremenska napoved. Bistvene spremembe še ne bo. V krajih, kjer je bilo do sedaj oblačno, pa se bo zjasnilo in bo nastal mrz.

### Nova vlada v Guatemali

Newyork, 18. dec. AA. Po privatnih vesteh iz Guatemale se je tam sestavila začasna vlada pod predsedstvom generala Manuela Orlana.

Newyork, 18. dec. kk. Revolucija v Guatemali je zahtevala 60 smrtnih žrtev. Do miru je prišlo s posredovanjem diplomatskega zbora, kateremu se je novi predsednik republike ofiicno zahvalil. Vojnno stanje ni bilo razglašeno, ker je bil novi režim povsod priznan.

### Narodnostni boi v Belgiji

Bruselj, 18. dec. kk. Prepoved, da flamski profesorji v Gentu ne smejo poučevati na francoskih vseučiliščih, kar je svoječasno povzročilo padce Jaspardje vlade, je včeraj zvečer povzročila velike izgrede na vseučilišču. Profesor flamskega vseučilišča v Gentu Hulijn De Lee pa se za to prepoved ni menil in je včeraj predaval na francoskem vseučilišču. Neenkrat so se odprla vrata in vstopil je študent, ki je pozval profesorja, naj zapusti dvorano. Profesor mu je odgovoril v francoskem jeziku: »Poberite se!«, nakar je vdrlo v dvorano več sto študentov, ki so metali smrdljive bombe in prisilili profesorja, da je zapustil dvorano in vseučiliško poslopje, nakar so mu študenti sledili tudi na ulico in za njim prepevali flamske pesmi.

### Poincaré ozdravlja

Pariz, 18. dec. kk. Poincarejevo zdravstveno stanje se je toliko zboljšalo, da se bo vsak dan izdajal samo še en komunik. Današnji komunik je izjavljal, da slabost bolnika polagoma ponehuje.

### Ukrajinci zahtevajo preiskavo

Varšava, 18. dec. kk. V senatnem predlogu, ki obsega 66 strani, zahtevajo Ukrajinci v svrhu pomirjenja vzhodne Galicije strogo preiskavo o izgrelih policijskih oblastih in vojaštva, posebno za časa volitev.

### Madžarski panama

Budimpešta, 18. dec. kk. Dalje poroča »Ujsag«, da znaša deficit v socialnem ministrtvu 50 milijonov pengőjev in da je izjavil oboleli socialni minister Ernst, da noče nikdar več prestopiti praga tega ministrtva, ko je ob priliki neke revizije opazil, da manjka 50.000 pengőjev, ki pa so prihodnji dan na čudežen način zopet bili v blaga ni.

### Ital letalci imajo smolo

Rim, 18. dec. AA. Italijansko letalsko brodogradnja, ki leti v Južno Ameriko, je po 5 urah poleta zasllo pri otokih Balearih v silen vihar. V Los Alcazares je prišlo 8 letal, druga 4 letala so morala pristati v zalivu Rio blizu otoka Maiorca. Danes so tudi ta letala prispela v Los Alcazares.

## Zadnia poročila

### K španski revoluciji

Madrid, 18. dec. kk. Policijska direkcija je izdala seznam mrtvih in ranjenih v času vstaje. Razen že prijavljenih 14 mrtvecev v Jaci in San Sebastianu naštevajo poročilo še 23 novih smrtnih žrtev in 104 ranjene, menda samih civilistov. Smatra se, da je število žrtev večje, kakor se do sedaj priznava. V provinci Alizante, kjer je bil položaj posebno resen, je bilo 12 mrtvih in 80 ranjenih. V mestu Elda je nastopila tujska legija. Vstasi so porušili železniško progo, radi česar so legionarji razkazeni vdrli v mesto in streljali po ulicah in v hiše s strojnimi puškami.

### Zaupnica francoski vladi

Pariz, 18. dec. AA. Havas poroča, da je zbornica izglasovala vladi zaupnico z 291 proti 282 glasovom.

Pariz, 18. dec. kk. Izid volitev se je moral ugotoviti s ponovnim štetjem, ker se je pri prvem štetju izkazalo, kakor da bi vlada bila z desetimi glasovi v manjšini.

### Silen vihar v Alžiru

Pariz, 18. dec. kk. V Alžiru je bil silen vihar, ki je napravil zelo veliko gospodarsko škodo, kolikor je to mogoče dognati, ker so vse telefonske in brzojavne zveze prekinjene. Še 30 let ni bilo tam takega viharja. V alžirskem pristanišču cenijo škodo na 30 milijonov frankov.